

P. HUARD et J. MEYER-MAY, *Les abcès du foie*. MASSON et Cie. 1936. Paris. Prijs: fr. 65.

Dit boek, waarin de schrijvers hun ervaringen, verkregen bij de behandeling van 150 lijders aan leverabscessen in de tropen, verwerkt hebben, bestaat uit 3 deelen. Het 1e deel beschrijft naast de aetiologie en pathologische anatomie der leverabscessen ook de anatomie van de lever, waarbij in het bijzonder aandacht besteed wordt aan de voor den chirurg zoo belangrijke topographie der leverkwabben ten opzichte van borst- en buikwand. In het 2e deel wordt de kliniek van het leverabsces besproken met zijn voornaamste verschijnselen: vergrooting van de lever, pijn en koorts. Daar deze abscessen vaak multipel zijn, is het symptomenbeeld wisselend en gecompliceerd en is de prognose ernstig. Differentieel-diagnostisch kan het onderscheid met een subphrenisch absces zeer moeilijk zijn. Een gasbel boven een vloeistofspiegel komt op de X-photo in het laatste geval 10 maal zoo veel voor. Soms is het zelfs bij de operatie niet goed uit te maken, waarmee men te maken heeft. Men bedenke dan, dat de etter uit een leverabsces in 75 pCt. der gevallen steriel is en die uit een subphrenisch absces nooit. Belangrijk voor de therapie is het X-onderzoek na punctie van het absces en vulling der holte met lipiodol, zooals uit de bijgevoegde Röntgenopnamen blijkt. In het 3e deel bespreken de schrijvers de medicamenteuse en chirurgische behandeling. Het boek eindigt met een aantal ziektegeschiedenissen en een literatuur-opgave. Het lijkt mij een werk, dat vooral voor onze collega's in de tropen van groot belang is.

W. F. SUERMONDT.

JAC. CREYGHTON, *Luchtbescherming*. Cursus voor het personeel van de geneeskundige dienst van de lbd. Uitgave van de Nationale Federatie Het Wit-Gele Kruis. Utrecht. Prijs 1 ex. 25 cts; 25 ex. f 5.50; 50 ex. f 10; 100 ex. f 18.

De arts JAC. CREYGHTON heeft reeds meermalen o.a. door zijn opstellen in den *Geneeskundige Gids* blijk ervan gegeven, dat hij zeer veel belangstelling heeft voor alles, wat met den chemischen oorlog en den oorlog in de lucht samenhangt.

Wanneer op zijn boekje over luchtbescherming niet de toevoeging was geplaatst: *Cursus voor het personeel van de geneeskundige dienst van de lbd*, dan had ik slechts waardeering kunnen uitspreken voor dit nieuwe blijk van belangstelling in onze landsverdediging en de bescherming van de burgerbevolking bij luchtaanvallen.

Ik twijfel echter zeer, of de opzet van dit boekje voldoet aan de eischen, welke men aan het geneeskundige hulppersoneel bij den luchtbeschermingsdienst mag stellen, en ben van meening, dat de inhoud geen voldoende leidraad geeft aan artsen, die geroepen zijn cursussen te geven aan dit personeel. Mijns inziens wordt te veel uitgeweid over bijzaken, die, hoe belangwekkend ook op zichzelf, buiten de eigenlijke geneeskundige hulpverlening staan.

De tactiek van den luchtaanval, de constructie van brandbommen, de eigenschappen en uitwerking van brisantbommen